

Wat draagt IORPII bij aan ons pensioenstelsel

Rajish Sagoenie, AAG
Gert Maarsen

Inleiding

Na de goedkeuring van de IORP-richtlijn op 23 december 2016 is er lange tijd relatieve rust rond dit onderwerp geweest. Op 13 april 2018 heeft minister Koolmees de implementatiewet van de IORPII-richtlijn aangeboden aan de Tweede Kamer tot wijziging van de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling en de Wet op het financieel toezicht. Op 18 oktober 2018 is de Tweede Kamer akkoord gegaan met de implementatiewet. Tussentijds (7 juni 2018) is het ontwerpbesluit ter consultatie aan de markt voorgelegd. De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) en de Pensioenfederatie hebben op deze consultatie gereageerd. Kortom, IORPII staat op dit moment op de agenda van de pensioenfondswereld.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Dat is hard nodig, want op 13 januari 2019 moet de richtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd zijn. Dat is dus kort dag. De Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) is aangeboden aan de Raad van State en de verwachting is dat net voor het Kerstreces van de Tweede Kamer de wet- en regelgeving ter implementatie van de richtlijn definitief zal zijn. De verwachting is dat DNB vervolgens nadere richtlijnen geeft over bijvoorbeeld: geschiktheidseisen, Eigen Risicobeoordeling, etc.

Het feit dat het wetgevingsproces nog niet is afgerond, draagt zeker niet bij aan een optimale implementatie voor pensioenfondsen. Dat is reden geweest voor SZW en de toezichthouders om het wetgevingstraject zo openbaar mogelijk te houden.

De vraag kan worden gesteld wat IORPII eigenlijk bijdraagt aan ons pensioenstelsel als de aanpassingen die uit de nieuwe wetgeving voortvloeien, zo snel geïmplementeerd moeten worden.

IORPII gaat vooral over 'good governance' inclusief risicobeheer, degelijke uitvoering, adequate communicatie en

een deugdelijke financiële opzet. Dit laatste punt speelt in Nederland nauwelijks, omdat het Nederlandse FTK meer dan toereikend is om aan de minimumvoorwaarden van de IORPII-richtlijn te voldoen. Degelijke uitvoering is een punt waarop voor Nederland nog wel terrein te winnen is. We zien dan ook dat op dit punt deze richtlijn verder gaat dan de huidige Nederlandse wetgeving. In dit artikel gaan wij hierop nader in.

Uitdaging en toegevoegde waarde van IORPII

Op het gebied van governance en risicomanagement zien wij dat in de IORPII-richtlijn de kwaliteit van de pensioenuitvoering *gedetailleerder en explicieter* is geregeld dan in de huidige Nederlandse wetgeving. IORPII zal in eerste instantie dan ook deze beleidsterreinen raken en naar verwachting versterken. Dat betekent dat een aantal zaken die op dit moment veelal impliciet worden aangenomen of plaatsvinden, expliciet(er) moet worden vastgelegd. Een voorbeeld hiervan is het onderscheid tussen eindverantwoordelijkheid en uitvoering van de verschillende activiteiten dat tot uitdrukking komt in de drie sleutelfuncties in IORPII.

Het duidelijke onderscheid dat wordt gemaakt met de drie sleutelfuncties en de uitvoering door middel van de sleutelhouder (eindverantwoordelijk voor activiteiten) en sleutelfunctionaris (uitvoering van activiteiten) is nieuw en vergt de nodige aandacht bij de implementatie. Aangezien sommige van de in totaal 6 rollen niet gecombineerd kunnen worden (wettelijke restricties) en de consequenties van bepaalde keuzes nog niet (of niet geheel) zijn te overzien, vraagt invulling hiervan ruime aandacht van het bestuur. Wij zien momenteel in de praktijk verschillende aanvieligrotes en constateren dat veel besturen 'worstelen' met dit vraagstuk.

Het formuleren van een heldere ambitie vooraf, gecombineerd met éénduidige ontwerpcriteria kan helpen bij de implementatie en uitvoering van de richtlijn.

Focus pensioenfondsen ten aanzien van de IORPII-richtlijn

Te zien is dat – met name bij de kleinere pensioenfondsen – de focus vooral ligt op "voldoen aan de minimale eisen op korte termijn". Dit betekent dat het accent nu vooral ligt op het "invullen van de sleutelfuncties" al dan niet via uitbesteding van het houderschap en of de uitvoering van de activiteiten, met zo min mogelijk aanpassingen.

De grotere pensioenfondsen reageren in de regel meer op de vraag "Welke aanpassing moeten wij doen aan ons governance en risicomanagement systeem om compliant te

zijn aan wet- en regelgeving en aan te sluiten bij het door ons gewenste ambitieniveau van IORPII, gegeven de gekozen ontwerpcriteria". De indruk bestaat dat de grotere pensioenfondsen waar mogelijk meer gebruik zullen maken van hun interne organisatie.

De focus van besturen van (kleine en grotere) pensioenfondsen zou idealiter moeten uitgaan naar de wijze waarop IORPII toegevoegde waarde kan creëren aan de specifieke situatie van het fonds.

Een 'explicietere governance structuur' gaat wat ons betreft hand in hand met duidelijke scheiding van taken en verantwoordelijkheden in relatie tot het risicobeheer. Personen belasten met een 'persoonlijke' verantwoordelijkheid is duidelijk nieuw in IORPII en wordt regelmatig vergeten bij de voorstellen tot implementatie van deze wetgeving.

Proportionaliteit

Uit de nota van toelichting bij de AMvB blijkt dat SZW en DNB (evenals het AG) van mening zijn dat de actuariële functie (zowel het houderschap als de uitvoering van de activiteiten) uitbesteed kan worden aan de certificerende actuaaris. Hoewel de NBA heeft aangegeven vooralsnog bezwaren te zien in deze structuur met het oog op de onafhankelijkheid van de certificerende actuaaris, wordt verwacht dat met enkele minimale aanpassingen in de AMvB en toelichting deze plooiën gladgestreken kunnen worden.

De zienswijze van SZW en DNB gaat daarmee op onderdelen verder dan de minimale eisen van IORPII. De concrete invulling in de huidige conceptwetgeving ligt overigens dicht bij de IORPII-richtlijn. Als de optimale functiescheiding wordt beoogd/afgedwongen, dan zal dit leiden tot hogere kosten, maar niet zonder meer tot beter risicomanagement. Voor een pensioenfonds leidt dit tot de uitdaging om een evenwicht te vinden tussen "kostenbeheersing" en (een betere) "risicobeheersing".

Bij zowel de kleine als de grotere pensioenfondsen is te zien dat de invulling van de sleutelfunctie Internal Audit relatief veel aandacht vergt en moeite kost, omdat besturen nog geen gevoel hebben op welke wijze hieraan een doelmatige invulling kan worden gegeven. Pensioenfondsen lijken met name moeite te hebben exact te bepalen welke activiteiten, wanneer gedaan moeten worden en door wie. Voorstellen van externe partijen (bij uitbesteding) worden op dit moment als duur ervaren.

Als een pensioenfonds het houderschap van de sleutelfuncties risicobeheer en internal audit wil uitbesteden, dan leidt het standpunt van de regering ertoe dat zal moeten worden uitgelegd waarom van het advies van DNB en SZW wordt afgeweken. Dit zorgt er dan ook voor dat de implementatie meer bestuurlijke aandacht zal vragen vanwege de onderbouwing hiervan.

Vooraf voor kleine pensioenfondsen zal de inspanning om de IORPII-richtlijn correct te implementeren en de 2e-lijns-functies goed te scheiden relatief veel moeite kosten. Wij denken dat de implementatie van IORPII zal leiden tot een kostenstijging, maar dat deze stijging relatief beperkt zal zijn. Dit is natuurlijk

wel afhankelijk van de wijze waarop de sleutelfuncties worden ingevuld.

Tot slot

Een aantal pensioenfondsen zal hun handen vol hebben aan de invulling van de sleutelfuncties en de aanpassingen aan het risicobeheer systeem. De verwachting is dat IORPII fondsbestuurders bewuster maakt van de wijze waarop governance en het risicobeheer momenteel worden ingevuld en welke aanpassingen moeten worden gedaan, zodat hetgeen nu vaak impliciet is straks ook explicieter wordt. Een voorbeeld hiervan is de 'persoonlijke verantwoordelijkheid', die duidelijk nieuw is in IORPII.

Een 'explicietere governance structuur' gaat wat ons betreft hand in hand met duidelijke scheiding van taken en verantwoordelijkheden in relatie tot het risicobeheer. Personen belasten met een 'persoonlijke' verantwoordelijkheid is duidelijk nieuw in IORPII en wordt nog niet altijd meegenomen bij de voorstellen tot implementatie van deze wetgeving.

De IORPII-richtlijn zal ertoe leiden dat de kwaliteit van de pensioenuitvoering veel gedetailleerder en explicieter wordt dan momenteel is geregeld in de huidige Nederlandse wetgeving.

De verwachting is dat een aantal pensioenfondsen ook na 13 januari nog niet IORPII-proof zal zijn. Gegeven de late implementatie van IORPII in lokale wet- en regelgeving zal de toezichthouder zich mogelijk coulant opstellen bij de handhaving van deze wet, mits helder aangetoond kan worden dat het bestuur zich degelijk heeft voorbereid hierop

CONTACT

Rajish Sagoenie
rajish.sagoenie@milliman.com

Gert Maarsen
gert.maarsen@milliman.com